

DE REKENING ALSTUBLIEFT!

Gemeenten moeten veel regelen, maar ze mogen niet meer geld uitgeven dan er binnenkomt.

- ➔ Als een gemeente te veel geld uitgeeft en in financiële problemen komt, wordt ze 'onder curatele' gesteld. Dat betekent dat die gemeente niet meer zelf mag beslissen waar ze haar geld aan uitgeeft, maar voor alles toestemming moet vragen aan de provincie (of in sommige gevallen zelfs aan het Rijk).

HOE KOMT JOUW GEMEENTE AAN GELD?

De gemeente krijgt ongeveer 60% van haar inkomsten van het Rijk. Hoeveel geld een gemeente precies krijgt, is afhankelijk van het aantal inwoners, het aantal jongeren, het aantal mensen dat een uitkering krijgt, de oppervlakte van de gemeente en nog wat speciale omstandigheden van die gemeente. De overige 40% komt uit de gemeentelijke belastingen (bijvoorbeeld de hondenbelasting), parkeergeld, Europese subsidies, en andere eigen inkomsten.

WAAR GEEFT DE GEMEENTE HET GELD AAN UIT?

Een groot deel van de uitgaven van de gemeente staat eigenlijk van tevoren al vast: de gemeente moet bijvoorbeeld bijstandsuitkeringen geven aan mensen die niet aan een baan kunnen komen. Ook is de gemeente verantwoordelijk voor de thuiszorg en de jeugdzorg. En de ambtenaren die bij de gemeente werken kunnen ook niet van de ene op de andere dag worden ontslagen.

De gemeente moet natuurlijk ook zorgen dat er een brandweer is, dat mensen een paspoort of rijbewijs kunnen komen ophalen, dat de wegen en de fietspaden niet vol gaten zitten, dat het huisvuil wordt opgehaald, etc. Allemaal dingen die vaak bijna onmerkbaar geregeld worden (maar als het niet gebeurt, merk je het wel!).

1. WAAR GEEFT JOUW GEMEENTE GELD AAN UIT?

A. Ga naar <http://www.openspending.nl> en zoek jouw gemeente op. Bekijk de 'Realisatie' van 2016. Aan welke 'hoofdfunctie' heeft jouw gemeente in 2016 het meeste geld uitgegeven? Klik verder om te zien wat daar dan precies onder valt.

B. Bij welke hoofdfunctie horen deze onderwerpen?

1. Subsidie voor sportvelden
2. Salaris voor jouw docenten
3. Onderhoud van wegen
4. Huisvuil ophalen
5. Brandweer
6. Nieuwe bouwgrond
7. Subsidie voor musea
8. Begraafplaats
9. Organiseren van verkiezingen
10. Feestverlichting in de winkelstraat

C. Kijk nu bij de baten. Klik op 'Financiering en algemene dekkingsmiddelen'. Wat is de grootste inkomstenbron van jouw gemeente? En hoeveel verdient jouw gemeente aan de hondenbelasting?

2. DOET JOUW GEMEENTE HET GOED?

Hoeveel jouw gemeente uitgeeft aan uitkeringen en jeugdzorg, hangt vooral af van het aantal mensen zonder baan en het aantal jongeren dat hulp nodig heeft. De gemeente kan niet zo veel invloed uitoefenen op die aantallen. Het percentage mensen met een baan hangt erg af van de hoeveelheid werk in de regio én van de algemene gezondheid van de bevolking. En in de grote steden is de jeugdcriminaliteit en het aantal jongeren dat met psychische problemen meestal een stuk groter dan in kleinere gemeenten. Daarom houdt het Gemeentefonds daar rekening mee en krijgt elke gemeente een ander bedrag.

A. Ga naar www.waarstaatjegemeente.nl en zoek op het dashboard jouw gemeente op. Vergelijk jouw gemeente met het gemiddelde van heel Nederland. Je kunt jouw gemeente ook vergelijken met een andere gemeente, bijvoorbeeld een veel grotere of veel kleinere gemeente in de buurt.

1. Ga naar het onderwerp 'Jeugd en jeugdhulpverlening'.

- Bekijk hoeveel procent van de jongeren in jouw gemeente jeugdhulpverlening krijgt. Is dat meer of minder dan het gemiddelde in ons land (of de gemeente waarmee je vergelijkt)?
- Zijn er in jouw gemeente meer of minder kinderen met een handicap?
- Is de criminaliteit onder jongeren groter of kleiner in jouw gemeente?

B. Ga naar Werk en inkomen

- Zijn er in jouw gemeente relatief veel of weinig mensen met een bijstandsuitkering (vergeleken met de andere gemeente)?

3. POLITIEKE KEUZES

Over sommige onderwerpen heeft de gemeente meer te kiezen. Daar discussiëren de politieke partijen over in de gemeenteraad. Bijvoorbeeld:

- Moet er meer geld naar de jeugdsport, of meer naar sport voor mensen die uit zichzelf vaak te weinig bewegen, zoals ouderen en gehandicapten?
- Moet er meer geld naar de muziekschool en het jeugdorkest, of meer naar muziekfestivals?
- Moet de gemeente extra geld geven aan de GGD voor gratis SOA-tests, of moeten mensen die test maar zelf betalen?
- Mogen de volkstuintjes blijven, of moeten daar nieuwe huizen komen?
- Komen er meer beveiligingscamera's of zet de gemeente meer stadswachten en agenten in?

Ga naar www.waarstaatjegemeente.nl, vergelijk jouw gemeente met een andere, en kies voor 'Wonen en leefklimaat'. Klik op 'Duurzaamheidsbalans Sociaal-cultureel'. Geeft jouw gemeente meer of minder geld uit aan kunst en cultuur? En aan natuur en landschap?

Wat vind je daarvan?

Kunst en cultuur	☐ Mag wel wat meer	☐ Goed zo	☐ Mag wel wat minder
Natuur en landschap	☐ Mag wel wat meer	☐ Goed zo	☐ Mag wel wat minder

ANTWOORDEN

1A

Voor elke gemeente geldt dat de kosten voor 'Sociale Voorzieningen en Maatschappelijke Dienstverlening' veruit het grootst zijn. Onder die 'hoofdfunctie' vallen onder andere de bijstandsuitkeringen, sociale werkvoorziening, thuiszorg en jeugdzorg.

1B

1. Cultuur en Recreatie
2. Onderwijs
3. Verkeer, Vervoer en Waterstaat
4. Volksgezondheid en Milieu
5. Openbare orde en Veiligheid
6. Ruimtelijke ordening en Volkshuisvesting
7. Cultuur en Recreatie
8. Volksgezondheid en Milieu
9. Algemeen Bestuur
10. Economische Zaken

1C

'Uitkeringen Gemeentefonds' is meestal de grootste inkomstenbron.